

Про природу людини і сутність права (рецензія на монографію Г. В. Гребенькова «Людина у правовому бутті: Введення у правову персонологію»)

Безперечною подією цього року для фахівців з теорії та філософії права став вихід у світ монографії Гребенькова Геннадія Васильовича «Людина у правовому бутті: Введення у правову персонологію», яка стала переможцем конкурсу «Книга Донбасу – 2013» у номінації «юридичні науки»¹.

Г. В. Гребеньков отримав освіту в Санкт-Петербурзі – місті, яке стало батьківщиною філософії права в Росії. Проте вже 20 років Геннадій Васильович мешкає і працює в Донецьку, він – доктор філософських наук, професор, полковник міліції, завідувач кафедри психології і соціології Донецького юридичного інституту.

Автор книги поставив собі нелегке завдання – висвітлити проблему особистості у праві. З одного боку, ця тема є традиційною для вітчизняної правової науки. Складно знайти такий підручник з теорії права або філософії права, де б не описувалися особистісний вимір права та антропологічні основи права. Права і свободи особистості всюди декларуються як вища цінність суспіль-

ства і держави. Водночас ми можемо спостерігати, що концепція прав людини девальвується, стає предметом спекуляції, політизується, зростає кількість негативних явищ у сфері правової реальності.

Тому такою актуальною і затребуваною саме зараз виглядає спроба Г. В. Гребенькова розробити свій авторський вимір особистості у праві. Для цього автором упродовж усієї роботи притягується великий історико-філософський матеріал. Геннадій Васильович вдало апелює до творчості Т. Гоббса, Ж.-Ж. Руссо, І. Канта та інших класиків, а також використовує висновки сучасних авторів – дослідників природи людини і філософів, які порушували тією чи іншою мірою питання людини у правовому бутті (Е. Фромм, Ф. Фукуяма, Б. Юдін). Неодноразово він звертається до наукових досліджень професора кафедри філософії Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого С. І. Максимова. Разом із цим у першому розділі монографії, який має назву «Культурно-антропологічне обґрунтування природи і суті права як пропедевтика правової онтології», використовує цікавий матеріал зі сфери невро-

¹ Гребеньков Г. В. Человек в правовом бытии: Введение в правовую персонологию : монография / Г. В. Гребеньков. – Донецк : Донец. юрид. ин-т МВД Украины, 2013. – 540 с.

логії і психіатрії, що, поза всяким сумнівом, додає дослідженню фундаментальності та не може не активізувати інтерес читачів.

У своїй праці Геннадій Васильович ставить собі непросте завдання – розробити концепцію правової людини. Із цим завданням авторові вдалося впоратися успішно. У монографії Г. В. Гребенькова представлений ряд оригінальних результатів, отриманих автором, які суттєво збагачують філософію права. Серед сформульованих нових науково обґрунтованих висновків особливої уваги заслуговують: спроба розв’язати проблему розуміння феномену людини як особистості у філософсько-правових дослідженнях; наявність власного авторського варіанта вирішення таких важливих для антрополого-правових контекстів феноменів, як природа і сутність людини; обґрунтування концепції людини правової та напрямів діяльності суспільства, які повинні сприяти її формуванню. Усе це дозволило авторові монографії обґрунтувати власну

філософську «нішу» дослідження в галузі філософії права.

Варто зазначити, що книга написана доступною мовою, і це, безумовно, розширює коло її читачів. Більше того, свої теоретичні дослідження автор супроводжує значною кількістю історичних, правових прикладів із практики різних держав, що, поза сумнівом, допоможе читачеві швидше зорієнтуватися у галузі філософії права.

У цілому робота Г. В. Гребенькова «Людина у правовому бутті: Введення у правову персонологію», безперечно, притягає фундаментальністю теоретичних підходів, новаторством висунутих автором ідей, змістовністю і ґрунтовністю висновків. Водночас вона ставить цілу низку нових запитань, відповіді на які ми сподіваємося знайти в подальших роботах автора.

О. Г. Данильян, завідувач кафедри філософії Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор філософських наук, професор